Dominik Szot

Laboratorium 09 Równania różniczkowe zwyczajne

In [1]:

```
import pandas as pd
import matplotlib.pyplot as plt
import numpy as np
import scipy.linalg as scp
import scipy.integrate as integrate
import matplotlib.ticker
import sympy
from scipy.optimize import fsolve
import collections
import itertools
```

Zadanie 1

Przedstaw każde z poniższych równań różniczkowych zwyczajnych jako równoważny układ równań pierwszego rzędu (ang. first-order system of ODEs):

· równanie Van der Pol'a:

$$y'' = y'(1-y^2) - y$$

$$\left\{egin{array}{l} y_1=y'\ y_1'=y_1(1-y^2)-y \end{array}
ight.$$

· równanie Blasiusa:

$$y''' = -yy''$$

$$\left\{egin{array}{l} y_1 = y \ y_2 = y_1' \ y_3' = -y_1y_2' \end{array}
ight.$$

• Il zasada dynamiki Newtona dla problemu dwóch ciał:

$$y_1'' = -G M_{y1}/(y_1^2 + y_2^2)^{3/2} \ y_2'' = -G M_{y2}/(y_1^2 + y_2^2)^{3/2}$$

$$\left\{egin{array}{l} y_3 = y_1' \ y_4 = y_2' \ y_3' = -GMy_1/(y_1^2 + y_2^2)^{3/2} \ y_4' = -GMy_2/(y_1^2 + y_2^2)^{3/2} \end{array}
ight.$$

Zadanie 2. Dane jest równanie różniczkowe zwyczajne $y_1=-5y$ z warunkiem początkowym y(0)=1. Równanie rozwiązujemy numerycznie z krokiem h=0.5

Czy rozwiązania powyższego równania są stabilne? Stabilność w sensie Lapundowa

Rozwiązanie y(t) jest stabilne w sensie Lapunowa, jeśli dla dowolnego $\epsilon>0$ istnieje $\delta>0$, że każde rozwiązanie x(t) tego równania, gdy warunki początkowe spełniają nierówność

$$||x(t_0)-y(t_0)||<\delta$$

to

$$||x(t)-y(t)||<\epsilon,t\geq t_0$$

Równanie o zmiennych rozdzielonych, którego rozwiązaniem jest

$$y(t) = e^{-5t}$$

Dla dowolnego $\epsilon>0$ szukamy $\delta>0$, że prawdziwa będzie implikacja

$$|1 - 0| < \delta => |e^{-5t} - 0| < \epsilon$$

 $1 < \delta => |e^{-5t} - 0| < \epsilon$

Ponieważ,

$$1 \geq e^{-5t}, t \geq 0$$

więc dla $\epsilon = \delta$ implikacja jest prawdziwa => rozwiązanie jest stabilne w sensie Lapundowa.

• Czy metoda Euler'a jest stabilna dla tego równania z użytym krokiem h?

$$u^{n+1} = u^n - f(u^n, t^n) \cdot \Delta t$$

Rejon bezwzględnej stabilności:

$$|1 - \Delta t \cdot \lambda| \le 1$$
$$|1 - 0.5 \cdot (-5)| \not< 1$$

Warunek nie jest spełniony, więc metoda nie jest stabilna dla tego równania z użytym krokiem h

• Oblicz numerycznie wartości przybliżonego rozwiązania dla t = 0.5 metodą Euler'a.

In [2]:

```
f_01 = lambda y, t : -5*y
f_01_actual = lambda t : np.e**(-5*t)

def euler_method(y_0, x_0, h, t, f):
    y = y_0
    for _ in range(int(t//h)):
        y = y + h * f(y, t)

    return y

print(f"Numeryczna wartość obliczona metodą Euler'a: {euler_method(1,0, 0.5, 0.5, f_01)}")
print(f"Wartość prawidłowa: {f_01_actual(0.5)}")
```

Numeryczna wartość obliczona metodą Euler'a: -1.5 Wartość prawidłowa: 0.0820849986238988

• Wyjaśnij, czy niejawna metoda Euler'a jest stabilna dla tego równania z użytym krokiem h?

$$Algorytm: \ u^n = u^{n-1} + f(u^n, t^n) \cdot \Delta t$$

Rejon bezwzględnej stabilności:

$$|rac{1}{1-\Delta t\cdot \lambda}|\leq 1 \ |rac{1}{1-0.5\cdot (-5)}|< 1$$

Warunek jest spełniony, więc wyniki pozostaną skończone dla $n\mapsto\infty$

In [3]:

```
f_01 = lambda y, t : -5*y
f_01_actual = lambda t : np.e**(-5*t)

def euler_method_implicit(y_0, x_0, h, t, f):
    y = y_0
    for _ in range(int(t//h)):
        y = y/(1 - f(y, t)*h)

    return y

print(f"Numeryczna wartość obliczona metodą Euler'a: {euler_method_implicit(1, 0, 0.5, 0.5, f_01)}")
print(f"Wartość prawidłowa: {f_01_actual(0.5)}")
```

Numeryczna wartość obliczona metodą Euler'a: 0.2857142857142857 Wartość prawidłowa: 0.0820849986238988

Zadanie 3. Rozwiąż układ równań

$$x'' = -GMx/r^3 \ y'' = -GMy/r^3$$

dla GM=1, $r=(x^2+y^2)^{1/2}$

· używająć jawnej metody Eulera

$$y_{k+1} = y_k + h_k f^\prime(t_k, y_k)$$

In [8]:

```
# Simulation settings
r \theta = [1, \theta] # Position vector
v = [0, 1] \# Velocity vector
simulation time = (0,5*np.pi)
initial_values = [r_0[0], r_0[1], v_0[0], v_0[1]]
simulation = {
    1: [initial values, 0.01],
    2: [initial_values, 0.005],
    3: [initial_values, 0.001],
    4: [initial values, 0.0001],
}
labels = {
    "x_position" : "x(t)",
    "y_position" : "y(t)",
    "x_velocity" : "v_x",
    "y_velocity" : "x_y",
               : "r",
    "radius"
    "velocity"
                 : "V",
    "energy"
               : "E(x)",
               : "L(x)",
    "momentum"
    "time"
}
titles = {
    1: "Wykres fazowy funkcji x(t) w funkcji y(t)",
    2: "Wykres funkcji x(t) w funkcji czasu",
    3: "Wykres funkcji y(t) w funkcji czasu",
    4: "Zależność prędkości od promienia",
    5: "Zależność energi od czasu",
    6: "Zależność pędu od czasu"
}
```

Opis metody jewnej Eulera!

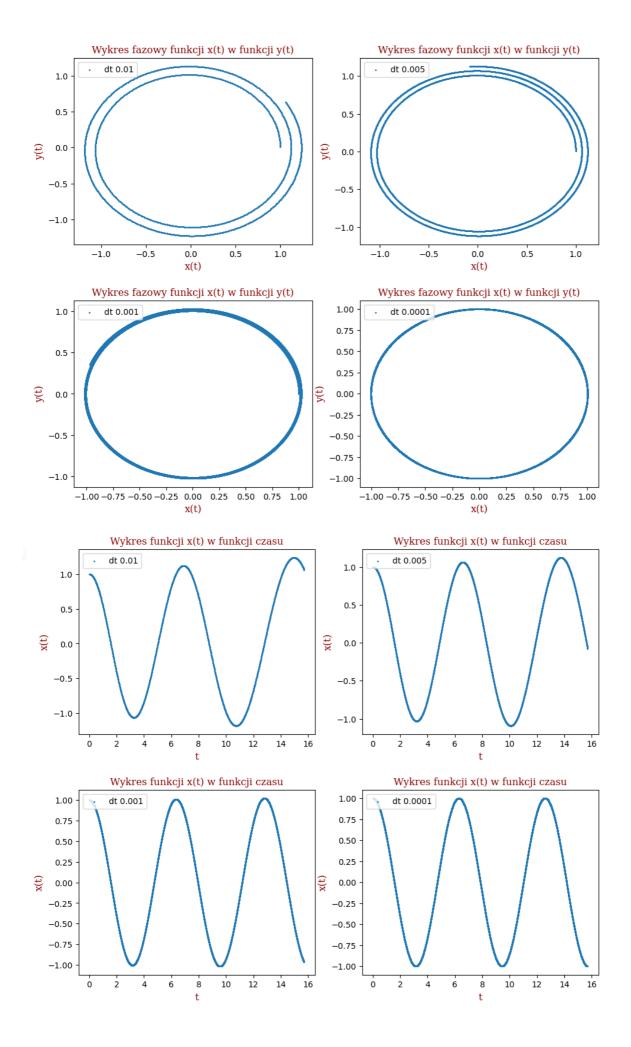
In [9]:

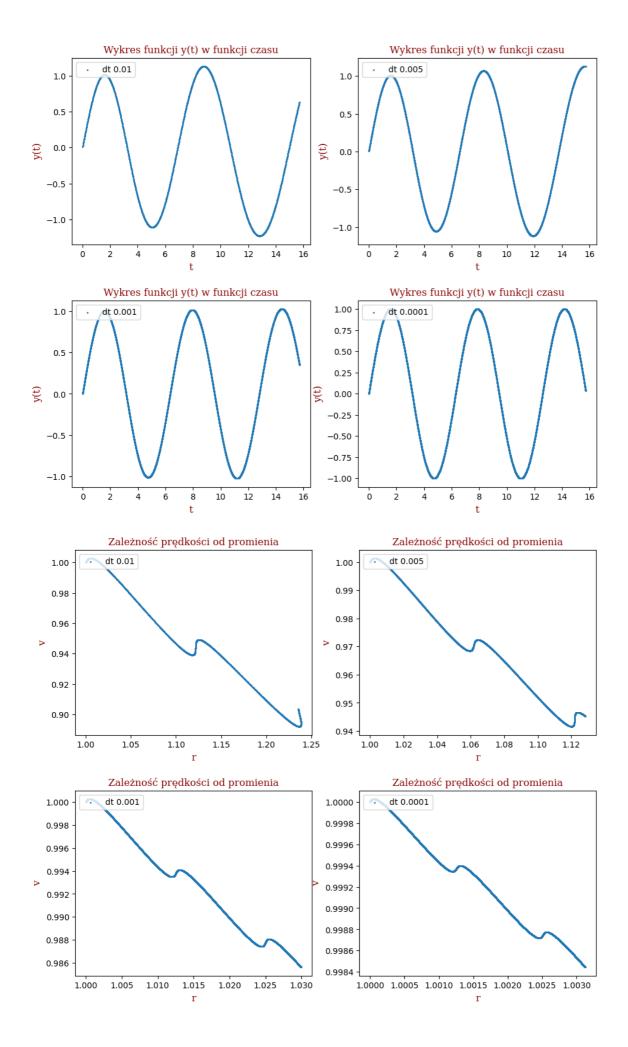
```
def plotter(plt, result_array, x_axis, y_axis, plot_configuration, title):
    act = 0
    for i in list(itertools.product([0, 1], repeat=2)):
        plt[i[0], i[1]].scatter(result array[act][x axis],result array[act][y ax
is], label = "dt " + str(simulation[act+1][1]), s=1)
        plt[i[0], i[1]].set title(titles[title], fontdict=plot configuration)
        plt[i[0], i[1]].set xlabel(f"{labels[x axis]}", fontdict=plot configurat
ion)
        plt[i[0], i[1]].set_ylabel(f"{labels[y_axis]}", fontdict=plot configurat
ion)
        plt[i[0], i[1]].legend(loc='upper left')
        act += 1
def plotter helper(results, x axis, y axis, filename, title):
    font = {'family': 'serif',
        'color': 'darkred',
        'weight': 'normal',
        'size': 12,
    fig, axs = plt.subplots(2, 2)
    fig.set figwidth(11)
    fig.set_figheight(9)
    fig.subplots adjust(left=0.1, bottom=0.1, right=0.9, top=0.9, wspace=0.2, hspace
=0.3)
    plotter(axs, results, x axis, y axis, font, title)
    # for ax in fig.get axes():
          ax.label_outer()
    fig.savefig(filename, dpi=600)
```

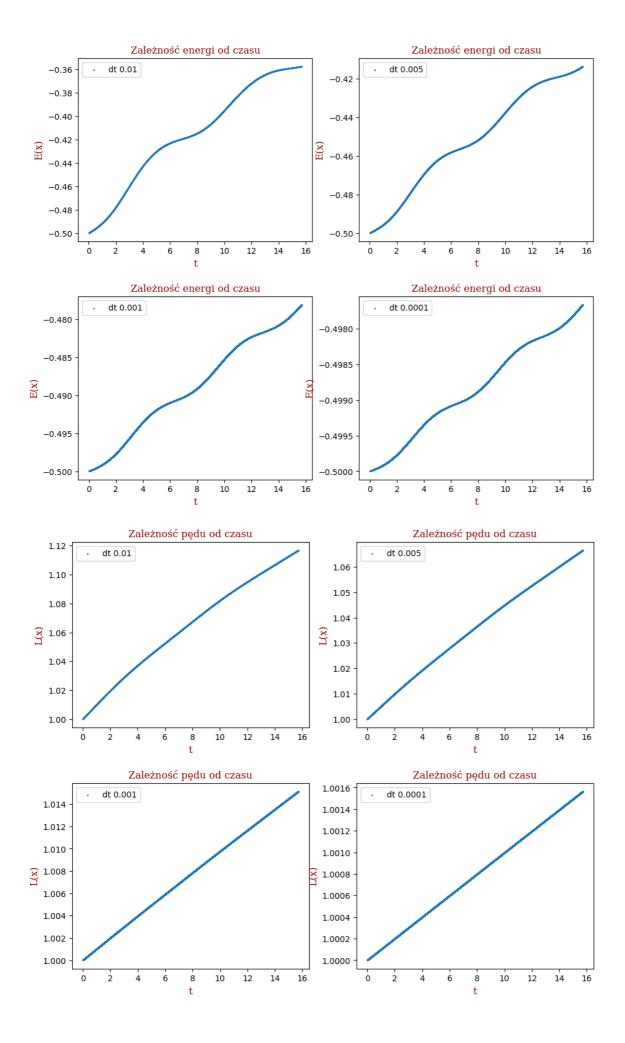
```
# Forward Euler Method
def euler_method(initial_values, dt, steps):
     t0, t1 = steps
     uvals = []
     tvals = []
     u = initial values
     def calculate step(u):
          norm = np.linalg.norm(u[0:2]) ** 3
          return np.array([u[2], u[3], -u[0]/norm, -u[1]/norm])
     while t0 < t1:
          u += calculate step(u) * dt
          uvals.append(u.copy())
          t0 += dt
          tvals.append(t0)
     return np.array(uvals), tvals
results = {}
for i in range(4):
     u, t = euler method(simulation[i+1][0], simulation[i+1][1], simulation time)
     x, y, x_velocity, y_velocity = np.array split(u, 4, axis=1)
     r = np.sqrt(x**2 + y**2)
     vel = np.sqrt(x velocity**2 + y velocity**2)
     energy = vel/2 - 1/r
     momentum = x*y velocity - y*x velocity
     results[i] = {
          "x position" : x,
           "y position" : y,
          "x velocity" : x velocity,
          "y_velocity" : y_velocity,
          "radius" : r,

"velocity" : vel,

"energy" : energy,
          "momentum" : momentum,
                        : t
          "time"
     }
'weight': 'normal',
           'size': 12,
plotter_helper(results, "x_position", "y_position", "euler_method_plot_01", 1)
plotter_helper(results, "time", "x_position", "euler_method_plot_02", 2)
plotter_helper(results, "time", "y_position", "euler_method_plot_03", 3)
plotter_helper(results, "radius", "velocity", "euler_method_plot_04", 4)
plotter_helper(results, "time", "energy", "euler_method_plot_05", 5)
plotter_helper(results, "time", "momentum", "euler_method_plot_06", 6)
```


Niejawna metoda Eulera wykorzystuje przybliżone wartości rozwiązania w kolejnych punktach czasowych.

$$u^n = u^{n-1} + f(u^n, t^n) \cdot \Delta t$$

W celu rozwiązania powyższego równania musimy użyć technik iteracyjnych lub numerycznych metod rozwiązywania równań nieliniowych

Współczynnik wzmocnienia metody niejawnej Eulera ma postać Q(xt) = 1/(1 - xt). Metoda ta, w porównaniu to jawnej, wydaje się być zdecydowanie bardziej złożona i kosztowna przez konieczność rozwiązywania równań nieliniowych. Zaletą będzie lepsza stabilność

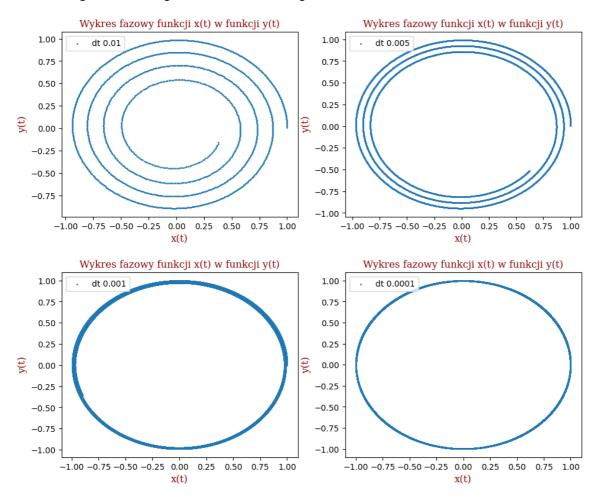
In [11]:

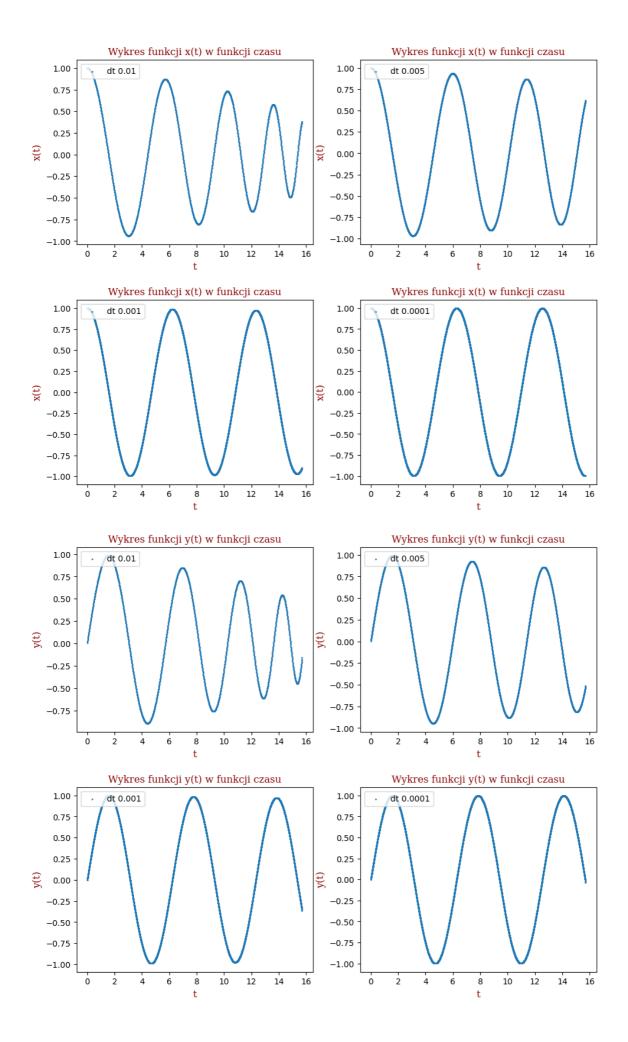
```
# Backward Euler Method
def euler_implicit(initial_values, dt, steps):
    t0, t1 = steps
    uvals = []
    tvals = []
    u = initial values
    def step function(values,next values,dt):
        x,y,x_velocity,y_velocity = values
        x next, y next, x velocity next, y velocity next = next values
        norm = np.linalg.norm(next values[0:2])
        return [
            x - x_next - dt * x_velocity,
            y - y_next - dt * y_velocity,
            x velocity - x velocity next + dt * x/(norm**3),
            y velocity - y velocity next + dt * y/(norm**3),
        1
    while t0 < t1:
        u tmp = u.copy()
        u = fsolve(step function, u, args=(u tmp, dt))
        uvals.append(u.copy())
        t0 += dt
        tvals.append(t0)
    return np.array(uvals), tvals
results = {}
for i in range(4):
    u, t = euler implicit(simulation[i+1][0], simulation[i+1][1], simulation tim
e)
    x, y, x_velocity, y_velocity = np.array_split(u, 4, axis=1)
    r = np.sqrt(x**2 + y**2)
    vel = np.sqrt(x_velocity**2 + y_velocity**2)
    energy = vel/2 - 1/r
    momentum = x*y_velocity - y*x_velocity
    results[i] = {
        "x_position" : x,
        "y_position" : y,
        "x_velocity" : x_velocity,
        "y velocity" : y velocity,
        "radius"
                     : r,
                   : vel,
        "velocity"
        "energy"
                    : energy,
        "momentum" : momentum,
        "time"
                    : t
    }
font = {'family': 'serif',
        'color': 'darkred',
        'weight': 'normal',
        'size': 12,
        }
```

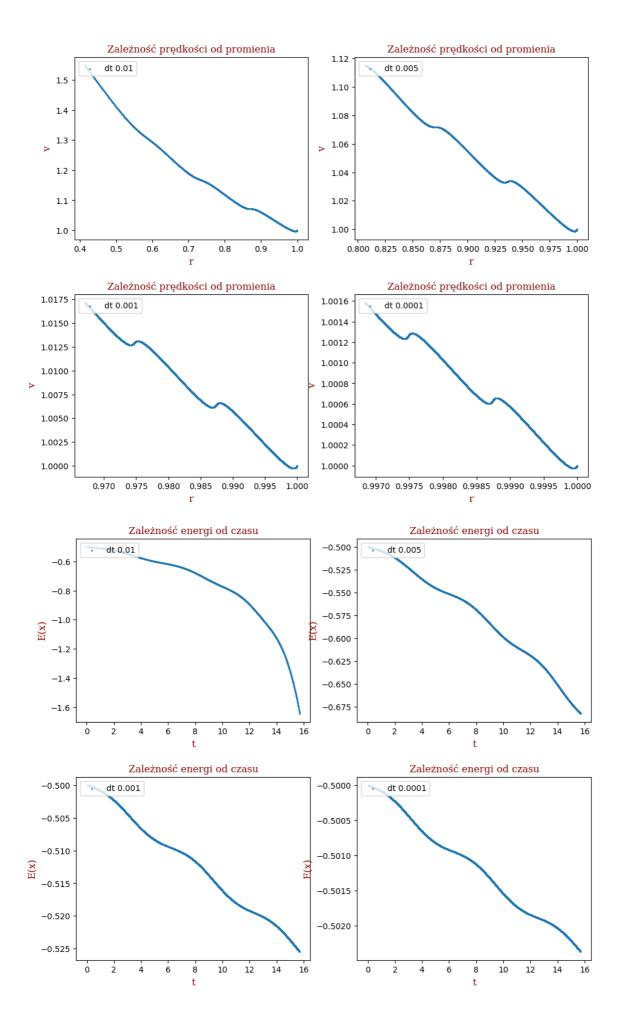
```
plotter_helper(results, "x_position", "y_position", "euler_implicit_plot_01", 1)
plotter_helper(results, "time", "x_position", "euler_implicit_plot_02", 2)
plotter_helper(results, "time", "y_position", "euler_implicit_plot_03", 3)
plotter_helper(results, "radius", "velocity", "euler_implicit_plot_04", 4)
plotter_helper(results, "time", "energy", "euler_implicit_plot_05", 5)
plotter_helper(results, "time", "momentum", "euler_implicit_plot_06", 6)
```

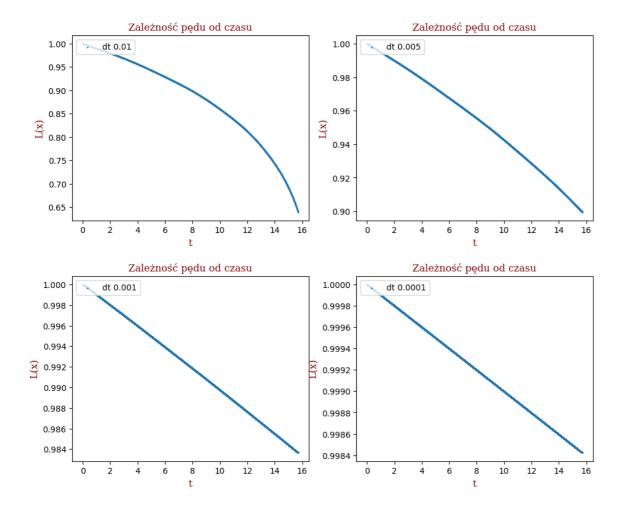
/home/dominiq/.local/lib/python3.10/site-packages/scipy/optimize/_minpack_py.py:178: RuntimeWarning: The iteration is not making good progress, as measured by the

improvement from the last ten iterations.
warnings.warn(msg, RuntimeWarning)

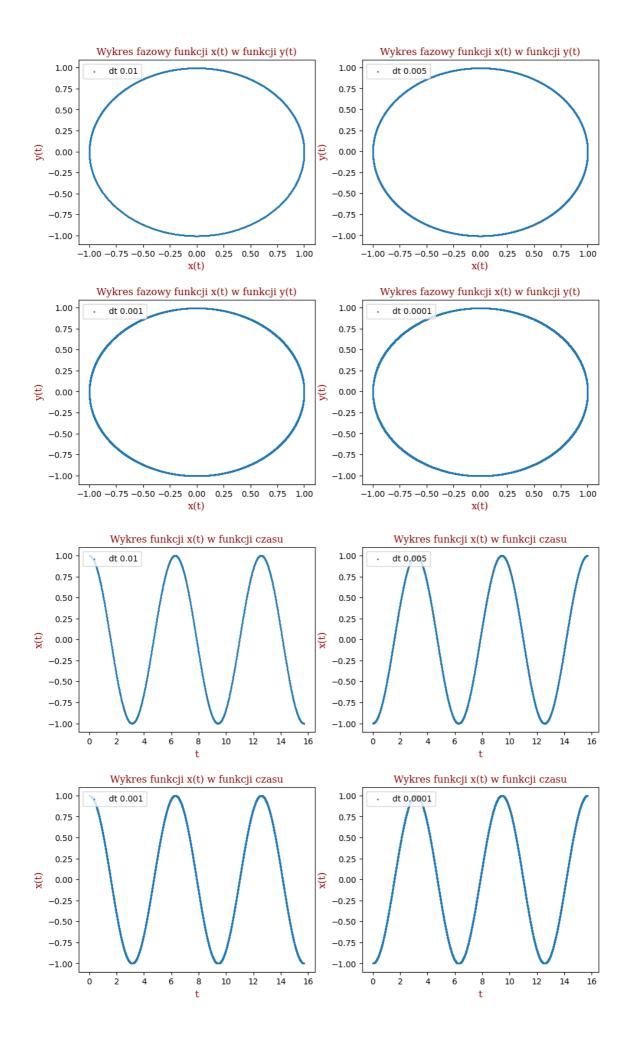

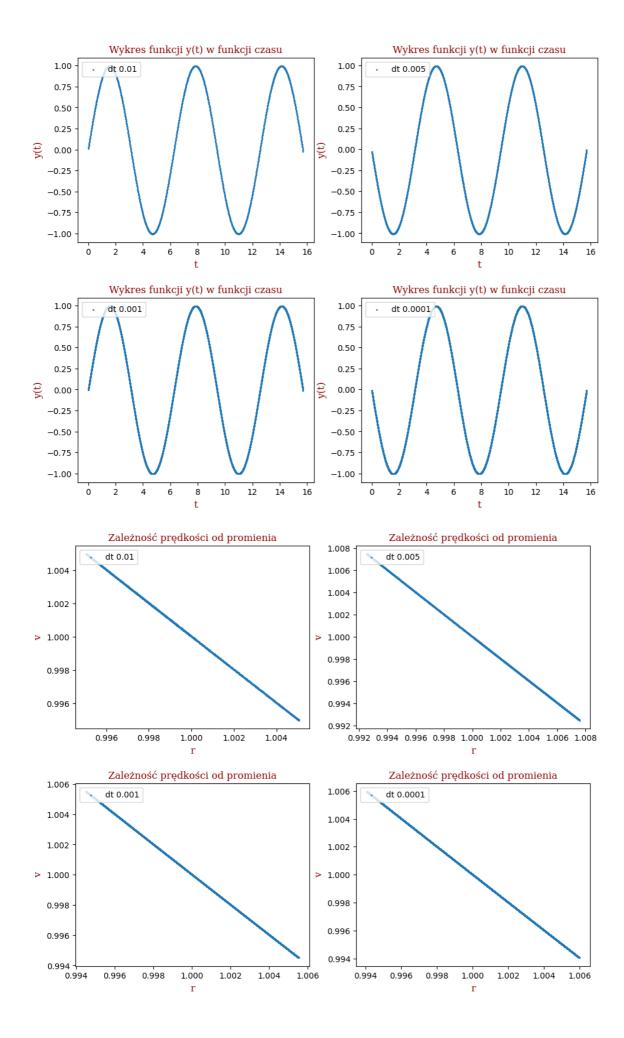

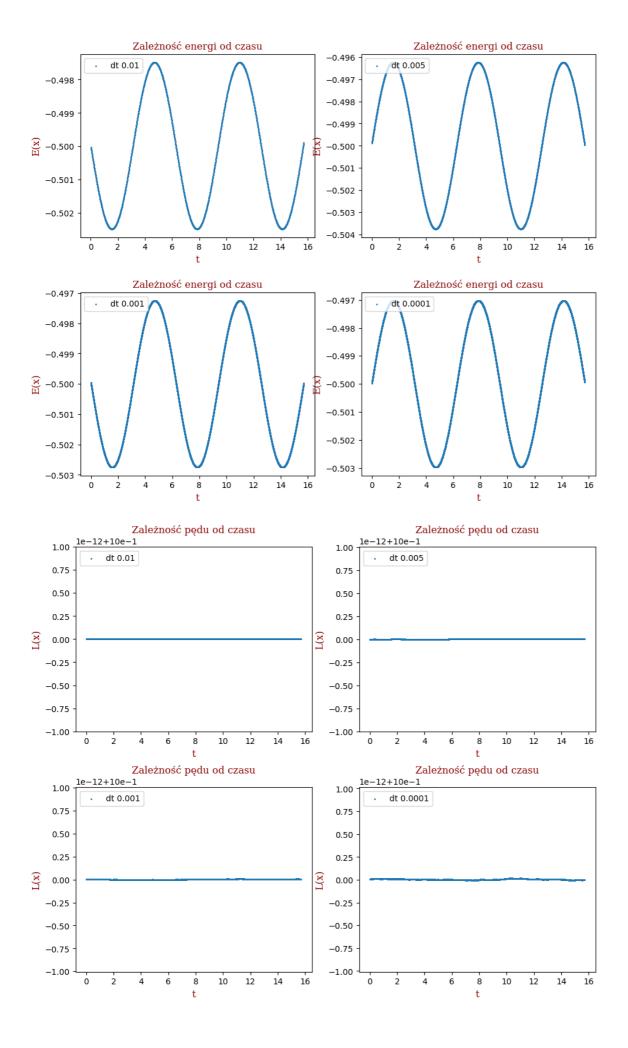
Metoda półjawna łączy cechy metody jawnej i niejawnej. Zapewnia zdecydowanie lepszą stabilność i dokładność w porównaniu do metody jawnej kosztem większego kosztu obliczeniowego.

Współczynnik wzmocnienia metody: Q(xt) = (1+0.5xt)/(1-0.5xt)

```
def euler semi implicit(initial values, dt, steps):
     t0, t1 = steps
     uvals = []
     tvals = []
     u = initial values
     while t0 < t1:
          r = np.linalg.norm([u[0:2]])
          u[2] -= dt*u[0]/r**3
          u[3] -= dt*u[1]/r**3
          u[0] += dt*u[2]
          u[1] += dt*u[3]
          uvals.append(u.copy())
          t0 += dt
          tvals.append(t0)
     return np.array(uvals), tvals
results = {}
for i in range(4):
     u, t = euler semi implicit(simulation[i+1][0], simulation[i+1][1], simulatio
n time)
     x, y, x_velocity, y_velocity = np.array split(u, 4, axis=1)
     r = np.sqrt(x**2 + y**2)
     vel = np.sqrt(x velocity**2 + y velocity**2)
     energy = vel/2 - 1/r
     momentum = x*y velocity - y*x velocity
     results[i] = {
          "x position" : x,
          "y_position" : y,
          "x_velocity" : x_velocity,
          "y_velocity" : y_velocity,
          "velocity" : vel,
"energy" : energy
          "radius"
                         : energy,
          "momentum" : momentum,
                     " : t
          "time"
     }
font = {'family': 'serif',
          'color': 'darkred',
          'weight': 'normal',
          'size': 12,
          }
plotter_helper(results, "x_position", "y_position", "euler_semi_implicit_plot_0
plotter_helper(results, "time", "x_position", "euler_semi_implicit_plot_02", 2)
plotter_helper(results, "time", "y_position", "euler_semi_implicit_plot_03", 3)
plotter_helper(results, "radius", "velocity", "euler_semi_implicit_plot_04", 4)
plotter_helper(results, "time", "energy", "euler_semi_implicit_plot_05", 5)
plotter_helper(results, "time", "momentum", "euler_semi_implicit_plot_06",6 )
```


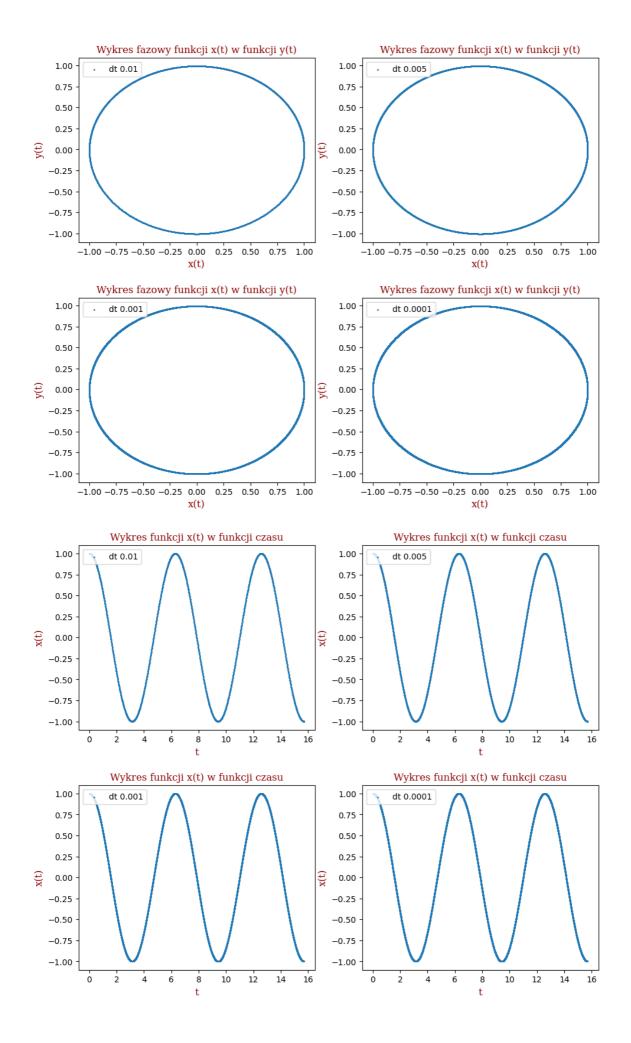

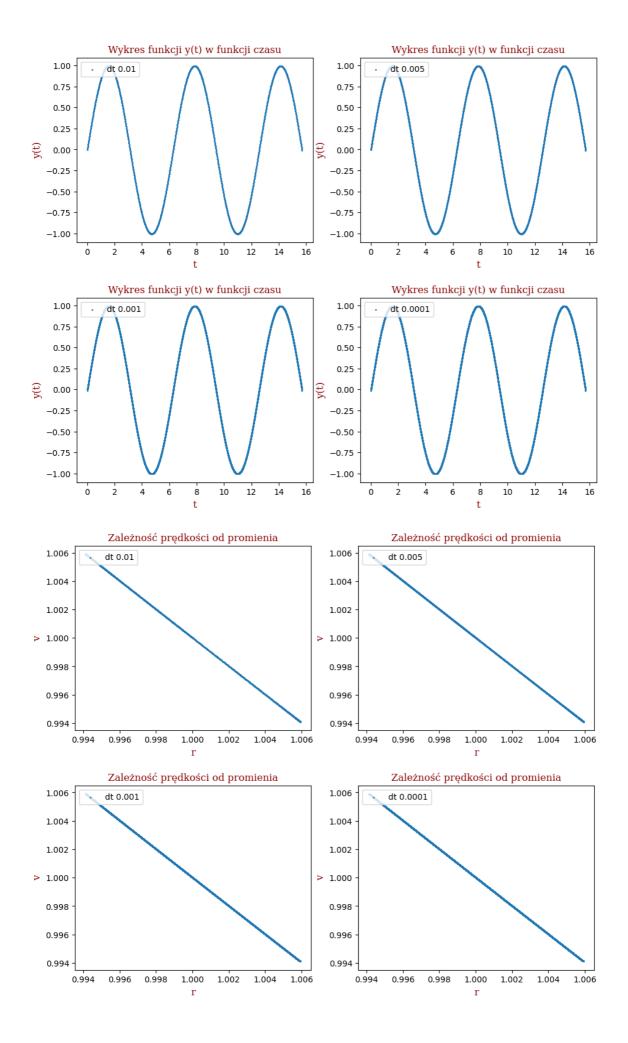
Metoda Rungego-Kutty polega na wykorzystaniu wielu przybliżeń pochodnych w celu uzyskania dokładnego rozwiązania.

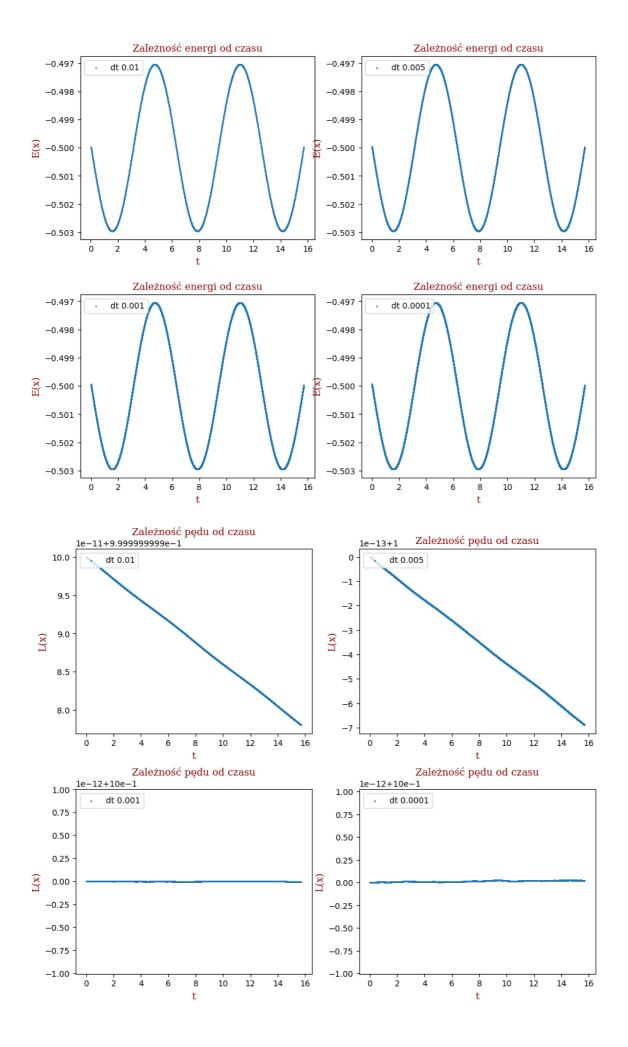
In [13]:

```
def runge(u 0, dt, steps):
    def helper(u, wsp, k,dt):
        return np.array([
            u[2] + wsp*k[2],
            u[3] + wsp*k[3],
            -(u[0] + wsp*k[0]) / ((u[0] + wsp*k[0])**2 + (u[1] + wsp*k[1])**2)**
(3/2),
            -(u[1] + wsp*k[1]) / ((u[0] + wsp*k[0])**2 + (u[1] + wsp*k[1])**2)**
(3/2),
        ])
    def calculate step(u, dt):
        k1 = helper(u, 0, [1,1,1,1], dt)
        k2 = helper(u, dt*0.5, k1, dt)
        k3 = helper(u, dt*0.5, k2, dt)
        k4 = helper(u, dt*1, k3, dt)
        return np.multiply(dt, np.divide((k1 + 2*k2 + 2*k3 + k4), 6))
    t0, t1 = steps
    uvals = []
    tvals = []
    u = u 0
   while t0 < t1:
        u += calculate_step(u,dt)
        uvals.append(u.copy())
        t0 += dt
        tvals.append(t0)
    return np.array(uvals), tvals
results = {}
for i in range(4):
    u, t = runge(simulation[i+1][0], simulation[i+1][1], simulation time)
    x, y, x_velocity, y_velocity = np.array_split(u, 4, axis=1)
    r = np.sqrt(x**2 + y**2)
    vel = np.sqrt(x_velocity**2 + y_velocity**2)
    energy = vel/2 - 1/r
    momentum = x*y velocity - y*x velocity
    results[i] = {
        "x_position" : x,
        "y_position" : y,
        "x_velocity" : x_velocity,
        "y velocity" : y velocity,
        "radius"
                     : r,
        "velocity"
                     : vel,
        "energy"
                    : energy,
        "momentum" : momentum,
        "time"
                    : t
    }
font = {'family': 'serif',
        'color': 'darkred',
        'weight': 'normal',
        'size': 12,
        }
```

```
plotter_helper(results, "x_position", "y_position", "runge_plot_01", 1)
plotter_helper(results, "time", "x_position", "runge_plot_02", 2)
plotter_helper(results, "time", "y_position", "runge_plot_03", 3)
plotter_helper(results, "radius", "velocity", "runge_plot_04", 4)
plotter_helper(results, "time", "energy", "runge_plot_05", 5)
plotter_helper(results, "time", "momentum", "runge_plot_06", 6)
```


Wszystkie te metody różnią się swoimi charakterystykami.

- Metoda jawna Eulera jest prosta i najmniej kosztowna za to mało dokładna
- Metoda niejawna jest kosztowna za to bardziej dokładna
- Metoda półajwna wydaje się być ulepszeniem metody niejawnej jest najdokładniejsza z wyżej wymienionych
- Metoda RK4 wydaje się być zbliżona kosztem obliczeniowym do metody jawnej Eulera przy dokładności zbliżonej do metody półjawnej

Bibliografia

- Katarzyna Rycerz: Wykład z przedmiotu Metody Obliczeniowe w Nauce i Technice
- · Materiały do zajęć
- Julian Janus: Stabilność rozwiązań równań różniczkowych zwyczajnych open.agh.edu.pl